

Viraston antamat lausunnot ajalla 22.10.2019 - 18.11.2019

146/08.00.00.00/2019, 246/10.02.02/2017, 154/10.02.00/2019, 220/10.02.00.00/2018,
197/10.02.00/2017

MH § 188

1) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 24.10.2019 antaneet Kainuun ELY-keskukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO KUHMON POHJAVESIALUEIDEN LUOKITUKSIIN JA RAJAUKSIIN TULEVISTA MUUTOKSISTA

Kainuun ELY-keskus on pyytänyt 20.9.2019 lausunnon Kuhmon kaupungin aluetta koskevista vesienhoitolain mukaisista pohjavesialuemäärityksistä. Lausunto on pyydetty Kuhmon kaupungilta, Kainuun liitolta sekä niiltä kunnilta, joiden vedenhankintaan tai maankäyttöön pohjavesialueen rajauksella tai luokituksella voi olla vaikutusta. Mikäli lausunnoista ei ilmene 31.10.2019 mennessä luokitukseen vaikuttavia seikkoja, muutokset päivitetään ympäristöhallinnon pohjavesitietojärjestelmään loppuvuodesta 2019, jolloin ne myös astuvat voimaan.

Pohjavesialueiden rajauksesta ja luokittelusta säädetään vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) uudessa 2a luvussa, joka on tullut voimaan 1.2.2015. Lain mukaan ELY-keskukset vastaavat pohjavesialueiden kartoituksesta ja luokituksesta sekä pohjavesialuetiedon ylläpidosta. Lainsäädännön muutoksen myötä kaikkia aikaisemmin luokiteltuja pohjavesialueita tarkastellaan niiden suojelutarpeen ja vedenhankinnan käyttöön soveltuvuuden kannalta kuin ne määriteltäisiin ensimmäisen kerran. Lisäksi arvioidaan muodostuman pohjaveden vaikutusta erityisen tärkeiden pohjavesiriippuvaisten ekosysteemien kannalta.

1-luokkaan kuuluvat alueet ovat vedenhankintaa varten tärkeitä pohjavesialueita, joiden vettä käytetään tai on tarkoitus käyttää yhdyskunnan vedenhankintaan tai talousvetenä enemmän kuin keskimäärin 10 m³/vrk, tai yli viidenkymmenen ihmisen tarpeisiin, eli ne vastaavat aiemman luokituksen mukaisia I-luokan pohjavesialueita. 2-luokkaan luokitellaan muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat pohjavesialueet, jotka pohjaveden antoisuuden ja muiden ominaisuuksiensa perusteella soveltuvat 1-luokan mukaiseen käyttöön. E-luokkaan luokitellaan pohjavesialueet, joiden pohjavedestä jokin merkittävä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen. Mikäli E-luokan pohjavesialue soveltuu myös vedenhankintaan, määritetään se 1E- tai 2E-luokkaan. Pohjavesialueluokat ilmaistaan jatkossa arabialaisin numeroin, jotta uusien säännösten perusteella luokitellut alueet voidaan erottaa aikaisemmin luokitelluista alueista.

Kuhmon pohjavesialueiden luokituksessa on pääosin hyödynnetty aiem-

min tuotettua aineistoa, kuten vedenhankintaselvityksiä ja pohjavesitutkimuksia. Kuhmon III-luokan pohjavesialueita on tutkittu vuosina 2009–2010. Niillä on myös vuosina 2017 ja 2018 tehty pohjavesiselvityksiä vedenhankinnallisten ominaisuuksien uudelleenarvioimiseksi. Tämän lisäksi vuosien 2017 ja 2018 aikana on kartoitettu pohjavesiriippuvaisia luontotyyppisiä E-luokituksen toteuttamiseksi.

Lausuntopyynnön mukaan Kuhmossa on luokitus- ja rajausmuutosten jälkeen jatkossa 11 vedenhankinnallisesti tärkeäksi määritettyä pohjavesialuetta. Näistä kaksi on 1E-luokan alueita. Käsittelyssä olevien 77 pohjavesialueen joukossa on ollut 50 II-luokan aluetta, kun jatkossa vedenhankintaan soveltuville pohjavesialueille tarkoitettuun 2-luokkaan osoitetaan 61 aluetta. Luokkaan 2E on määritetty 8 pohjavesiesiintymää. Uusia pohjavesialueita on yksi ja pohjavesiluokituksista poistetaan neljä aluetta. Lisätutkimuksia tehdään vielä viidellä kohteella.

Pohjavesialueiden luokitusmuutokset

Täydennyksenä lausuntopyyntöasiakirjaan todetaan, että GTK ja SYKE ovat yhteistyössä tehneet tuuli- ja rantakerrostumien valtakunnallisen inventoinnin vuosien 2005–2010 aikana. Inventoinnin kohteista seuraava valtakunnallisesti arvokas tuulikerrostuma-alue sijaitsee tarkastelluilla pohjavesialueilla:

Tuulikerrostuma	Pohjavesialue
Hukankangas, TUU-12-025, osa osa-alue A	Hukankangas-Matikkasärkkä,

Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa ovat seuraavat harjualueet osoitettu arvokkaaksi harjualueeksi ge -kohdemerkinnällä:

Arvokas harjualue (ge)	Pohjavesialue
Kylmänsärkät, Iso-Valkeaisen särkkä Liminsärkkä-Pitkäniemi Liminsärkkä, Vääränlampi Liminsärkkä ja Sääskiniemi	Iso-valkeainen Liminsärkkä

Arvokkaille harjualueille on maakuntakaavassa annettu suunnittelumääräys: ”Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee erityisesti ottaa huomioon arvokkaan harjualueen geologiset ominaispiirteet ja maisemalliset arvot”.

Kuhmon pohjavesialueiden luokitukseen tehdyt muutokset ovat perusteltuja. Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa pohjavesialueiden luokitusmuutokseen.”

2) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 24.10.2019 antaneet Kajaanin kaupungille seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO ÄKÄLÄNIEMEN OSAYLEISKAAVAN KAAVAEHDOTUK-

SESTA

Kajaanin kaupunginhallitus on pyytänyt mm. Kainuun liiton lausuntoa Kajaanin keskustaajama 2015 osayleiskaavan muutoksen kaavaehdotuksesta, joka koskee Äkälänniemen suunnittelualuetta.

Kaava-alue sijaitsee noin 3 kilometriä Kajaanin keskustasta koilliseen. Yleiskaavan muutos käsittää Äkälänniemen alueen ja sen ympäristön Särämäntien (valtatie 5) itäpuolella. Suunnittelualan kokonaispinta-ala on noin 134,5 ha ja alueella on rantaviivaa noin 3 km.

Kaavoituksen tavoitteena on päivittää Äkälänniemen alueen maankäytön olemassa oleva tilanne Kuurnantien ja valmiiden vesi- sekä viemärijohtojen vaikutuspiirissä ottaen huomioon virkistykseen sekä luonnon- ja kulttuuriympäristön suojelun tarpeet. Kaavamuutos tukee osaltaan Kuurnantien kevyenliikenteen yhteyden muodostumista alueen läpi. Lisäksi luonnoksessa on osoitettu Särämäntien varteen alue ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomalle teollisuus- ja varastotoiminnalle. Osayleiskaavalla muodostetaan yhteensä 12 uutta asuinrakennuspaikkaa, joista 5 on omarantaisia rakennuspaikkoja.

Osayleiskaava on laadittu MRL 72 §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena osayleiskaavana. Kaavaa voidaan käyttää ranta-alueen A-alueilla yleiskaavan mukaisten rakennuslupien myöntämisen perusteena. Yleiskaavassa määrätään (MRL 44 §), että kaavan mukaisen enintään kaksiasuntoisen asuinrakennuksen rakennuslupa voidaan myöntää suoraan yleiskaavan perusteella A-alueella.

Osayleiskaavaehdotus

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa osayleiskaavaehdotukseen."

3) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 28.10.2019 antaneet Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO TIESUUNNITELMASTA VALTATIEN 5 PARANTAMINEN VÄLILLÄ HÄIKIÖMÄENTIE-LOSOTÖRMÄNTIE, KAJAANI

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue on pyytänyt Kainuun liitolta lausuntoa em. tiesuunnitelmasta, joka on samanaikaisesti lähetetty lain liikennejärjestelmästä ja maanteistä 27 §:n mukaista käsittelyä varten Kajaanin kaupungille, Kainuun Museolle, Kainuun ELY-keskukselle ja Museovirastolle.

Hankkeen tavoitteena on jalankulku- ja pyöräilyliikenteen turvallisuuden parantaminen sekä ajoneuvoliikenteen sujuvuuden parantaminen.

Tiesuunnitelmassa valtatielle 5 esitetään rakennettavaksi erillinen noin 2,2 km pituinen jalankulku- ja pyöräilyväylä välille Häikiömäentie-Kuurnantie, väistötilat Häikiömäentien ja Pöyhölänniementien liittymien kohdalle, puretaan Pöyhölänniementien länsipuolella olevat linja-autopysä-

kit, rakennetaan uusi linja-autopysäkki Pöyhölänniementien liittymän yhteyteen sekä rakennetaan Pohjajoen ylittävä uusi kevyen liikenteen silta nykyisen valtatie 5 sillan länsipuolelle.

Hankkeen arvioidut kokonaiskustannukset ovat 1,42 M€ (alv 0 %), mr-indeksi 109,9 (1/2015, 2010 = 100), josta lunastus- ja korvauskustannuksia on 0,03 M€. Hankkeen rakentamisen aloittamisen ajankohdasta ei ole päätöstä.

Tiesuunnitelma

Valtatien 5 parantaminen välillä Häikiömäentie-Losotörmäntie on perusteltua ja tarpeellista liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden parantamiseksi.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa tiesuunnitelmaan."

4) Kainuun liiton 29.10.2019 antama muistutus Uudenmaan liitolle:

"Viite: Uusimaa-kaava 2050, kaavaehdotus nähtävillä 8.10.–8.11.2019

Kainuun liitto on antanut aikaisemmin lausunnon Uusimaa-kaava 2050:n kaavaluonnoksesta ja kaavaehdotuksesta. Kainuun liitto haluaa vielä kiinnittää muistutuksessaan huomiota itäisen Suomen saavutettavuuden parantamiseen.

Uusimaa-kaava 2050 ehdotusvaiheen maakuntakaavakokonaisuus

Uusimaa-kaavassa käsitellään maakunnallisten teemojen lisäksi valtakunnallisia väyläkysymyksiä, joiden suuntaviivoja käsitellään parhaillaan laadittavassa ja vuonna 2021 valmistuvassa valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (VLJS) sekä keväällä 2020 valmistuvassa LVM:n erillisselvityksessä, joka koskee idän suunnan raideyhteyksiä. Kainuun näkökulmasta Uusimaa-kaavan kaavaehdotuksessa on keskeistä kaavaratkaisun vaikutukset Kainuun saavutettavuuteen ja sen kehittämiseen raideliikenteessä. Helsingistä itään suuntautuvien raideliikenneyhteyksien kehittäminen on valtakunnallisesti merkittävä liikennejärjestelmä- ja liikenneväyläasia.

Uusimaa-kaavan ehdotuksessa on Helsingistä itään ja Pietariin suuntautuvalla Rantaradalle osoitettu "Pitkällä aikavälillä toteutettavan yhdysradan ohjeellinen linjaus" lentoaseman kautta kulkevan Lentoradan jatkeena Porvooseen ja siitä edelleen valtatie 7 linjausta myötäillen maakunnan itärajalle. Koskenkylän kohdalta on osoitettu "Liikenteen pitkän aikavälin yhteystarve" -merkinnällä valtatie 6 myötäilevä vaihtoehtoinen linjaus (Itärata) Kouvolan suuntaan.

Itäisten ratayhteyksien osalta Uudenmaan maakuntakaavaehdotuksen kaavaratkaisu sekä sen edellyttämät selvitykset ja vaikutusten arviointi ovat Kainuun liiton käsityksen mukaan puutteellisia. Nykyisessä valtakunnallisessa suunnittelutilanteessa (VLJS ym.) kaavaehdotus asettaa perusteettomasti eri itäratavaihtoehdot eriarvoiseen asemaan ajatellen jatkosuunnittelua ja näin ollen heikentää eri vaihtoehtojen suunnitteluval-

miutta. Itä-Suomen ja Pietarin suunnan raideliikenneyhteyksien kehittämisellä on vaikutuksia koko Itä-Suomeen mukaan lukien Kymenlaakso ja Etelä-Karjala. Edellä mainituille alueille kohdistuvia vaikutuksia ei voida arvioida maakuntatasolla, vaan vaikutustarkastelut tulee tehdä valtakunnallisella tasolla.

Kainuun ja laajemmin myös itäisen Suomen tärkein tavoite on matka-ajan lyhentäminen raideliikenteessä Helsinkiin itäratoja nopeuttamalla. Tavoitteena myös on, että Helsingistä itään suuntautuvat raideliikenneyhteydet huomioidaan ja toteutettavasta Helsinki-Pietari raideliikenneyhteydestä tehdään valinta parhaillaan laadittavassa ensimmäisessä valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa.

Uudenmaan liitto ja Kymenlaakson liitto ovat yhdessä Väyläviraston kanssa tutkineet Koskenkylä-Koria yhteysvälillä radan linjausta suhteessa alueen maankäyttöön kesällä 2019 ja päätyneet tässä vaiheessa kahden vaihtoehtoiseen linjaukseen. Uusimaa-kaavan selvitysaineistosta puuttuu em. selvitys, joka on nähtävissä tässä yhteydessä selkeäksi puutteeksi. Lausunnoilla olevassa Kymenlaakson maakuntakaavaehdotuksessa molemmat linjaukset osoitetaan ohjeellisella ratamerkinnällä. Tämän vastaavan kaavamerkinnän näemme tärkeäksi myös osallisten näkökulmasta, jotta he pystyvät esittämään mielipiteensä kaavan nähtävillä ollessa. Uusimaa-kaavan selvityksissä on Tikkurila-Porvoo -kaupunkiradan esiselvitys E216-2019, jonka loppujohtopäätös on seuraava: ”Jatkosuunnittelussa kannattaa keskittyä Itäradan linjaukseen ja sen vaurautumiseen maakuntakaavatasolla”.

Raideliikenteen ohjeellinen linjaus osoittaa raideliikenteen mahdollisen maastokäytävän maakuntakaavassa. Vaihtoehtoisia ohjeellisia ratalinjauksia voidaan osoittaa maakuntakaavassa silloin, kun niiden sijainti ja suhde alueen muuhun maankäyttöön on selvitetty, eikä vaihtoehdoilla ole oleellista merkitystä kaavassa esitettyyn muuhun maankäyttöön. Ohjeellinen päärata -merkintä mahdollistaa ratalain perusteella aloitettavan radan yleissuunnittelun. Koskenkylä-Koria -selvitys on riittävä myös maankäyttö- ja rakennuslain sekä -asetuksen perusteella ohjeellisten ratavaihtoehtojen osoittamiseksi myös Uudenmaan maakuntakaavassa.

Kainuun liitto kannattaa Porvoo-Kouvola -vaihtoehtoa (Itärata) uudeksi nopeaksi Helsinki-Pietari -ratayhteydeksi yhdessä Etelä-Karjalan, Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntien sekä Kouvolan ja Porvoon kaupunkien kanssa. Kainuun liitto edellyttää, että Uusimaa-kaavan valmisteluaineistoon lisätään sieltä puuttuva ratakäytäväselvitys Koskenkylä-Koria, ja että sen johtopäätösten perusteella Uusimaa-kaavassa osoitetaan kaksi pitkällä aikavälillä toteutettavan yhdysradan ohjeellista linjausta Koskenkylästä kohden Koriaa (Kouvola)."

5) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja aluesuunnitteluasiantuntija Martti Juntunen ovat 18.11.2019 antaneet Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO POHJOIS-KARJALAN MAAKUNTAKAAVAN 2040 KAAVA-EHDOTUKSESTA

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Pohjois-Karjalan maakuntakaavan 2040 kaavaehdotuksesta.

Pohjois-Karjalan maakunnan kattava kokonaismaakuntakaavan 2040 kaavatyössä kumotaan voimassa olevat vaihemaakuntakaavat (1. – 4.) ja esitetään päivitetyt ja uudet maankäyttövaraukset tavoitevuoteen 2040. Kaavassa käsitellään muun muassa alue- ja yhdyskuntarakenne, kauppa, liikenneverkko, luonnon- ja kulttuuriympäristö, luonnonsuojelu, virkistys ja matkailu, rantojen käyttö sekä erityistoimintojen alueet.

Pohjois-Karjalan maakuntakaavan 2040 ehdotuksessa on osoitettu Kainuun maakunnan rajalle mm. liikenteen kehittämiskäytävä (Niirala-Joensuu-Kajaani), pääsähkölínjan 110 kV yhteystarve Valtimolta Sotkamon Alasen talkkikaivokselle, runkoverkkoon kuuluva tie (vt 6), rautatien liikennepaikka, virkistysalueita, luonnonsuojelualueita sekä ohjeellisia ulkoilu-, vesiretkeily- ja moottorikelkkailureittejä.

Maakuntakaavaehdotus

Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040 kaavaehdotus on laadittu hyvässä yhteistyössä mm. Kainuun liiton kanssa ja se edistää Kainuulle ja Pohjois-Karjalalle yhteisiä tavoitteita kuten kansainväliseen liikennekäytävään liittyviä Vt6 kehittämistoimenpiteitä.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa Pohjois-Karjalan maakuntakaavan 2040 kaavaehdotuksesta."

Lisätietoja lausunnoista nro 1-5 antaa suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen, puh. 044 710 0864 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee annetut lausunnot tiedoksi.

Maakuntahallitus:

Maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.
